BULLETIN

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN • JULI 2005

Samarbete över gränserna

Rimi Latvia

8

TEMA: SAMARBETE ÖVER GRÄNSERNA

3 Renare kraftverk i Polen

6 Utsläppsminskningar i nordvästra Ryssland

8 Detaljvaruhandel i Baltikum

10 Ny kabel förenar elnäten i Baltikum och Norden

12 Zinkproduktion i Norge

14 Modernt slakteri i Danmark

16 Intermediärverksamhet i Central- och Östeuropa

17 Aktuellt inom Nordiska finansgruppen

18 Nyheter

22 NIB i korthet

23 Bokslut 2004

Turvo

3

Kaius Helenström

6

BULLETIN
NIB:s kundtidning utkommer på svenska och engelska.

REDAKTION
Jamima Löfström, chefredaktör
Dimitrijs Alehins, Heidi Myllyniemi, Gunilla Nyman, Pamela Schönberg, Pelagia Wolff

Layout Lowe & Partners, Helsingfors
Tryck Nomini, Helsingfors

UTGIVARE
NORDISKA INVESTERINGSBANKEN
Fabiansgatan 34
PB 249
FI-00171 Helsingfors, Finland
Telefon +358 9 18001
Telefax +358 9 180 0210
Internet www.nib.int
E-post info@nib.int

ADRESSÄNDRINGAR
Telefax +358 9 622 1483

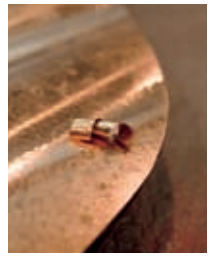
Omslagsfoto
Boliden

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN

HUVUDKONTOR

Fabiansgatan 34
PB 249
FI-00171 Helsingfors
Finland
Telefon +358 9 18001
Telefax +358 9 180 0210

ÖVRIGA KONTOR

KÖPENHAMN
Grønningen 17
DK-1270 København K
Danmark
Telefon +45 3314 4242
Telefax +45 3332 2676

OSLO
Dronning Mauds gate 15
(hos Eksportfinans)
NO-0119 Oslo
Norge
Telefon +47 2201 2201
Telefax +47 2201 2202

REYKJAVÍK
Kalkofnsvegur 1
(i Seðlabanki Íslands byggnad)
IS-150 Reykjavík
Island
Telefon +354 569 9996
Telefax +354 562 9982

STOCKHOLM
Kungsträdgårdsgatan 10
(Jernkontorets fastighet)
Box 1721
SE-111 87 Stockholm
Sverige
Telefon +46 8 5662 6590
Telefax +46 8 5662 6591

SINGAPORE
78 Shenton Way # 16-03
Singapore 079120
Telefon +65 6227 6355
Telefax +65 6227 6455

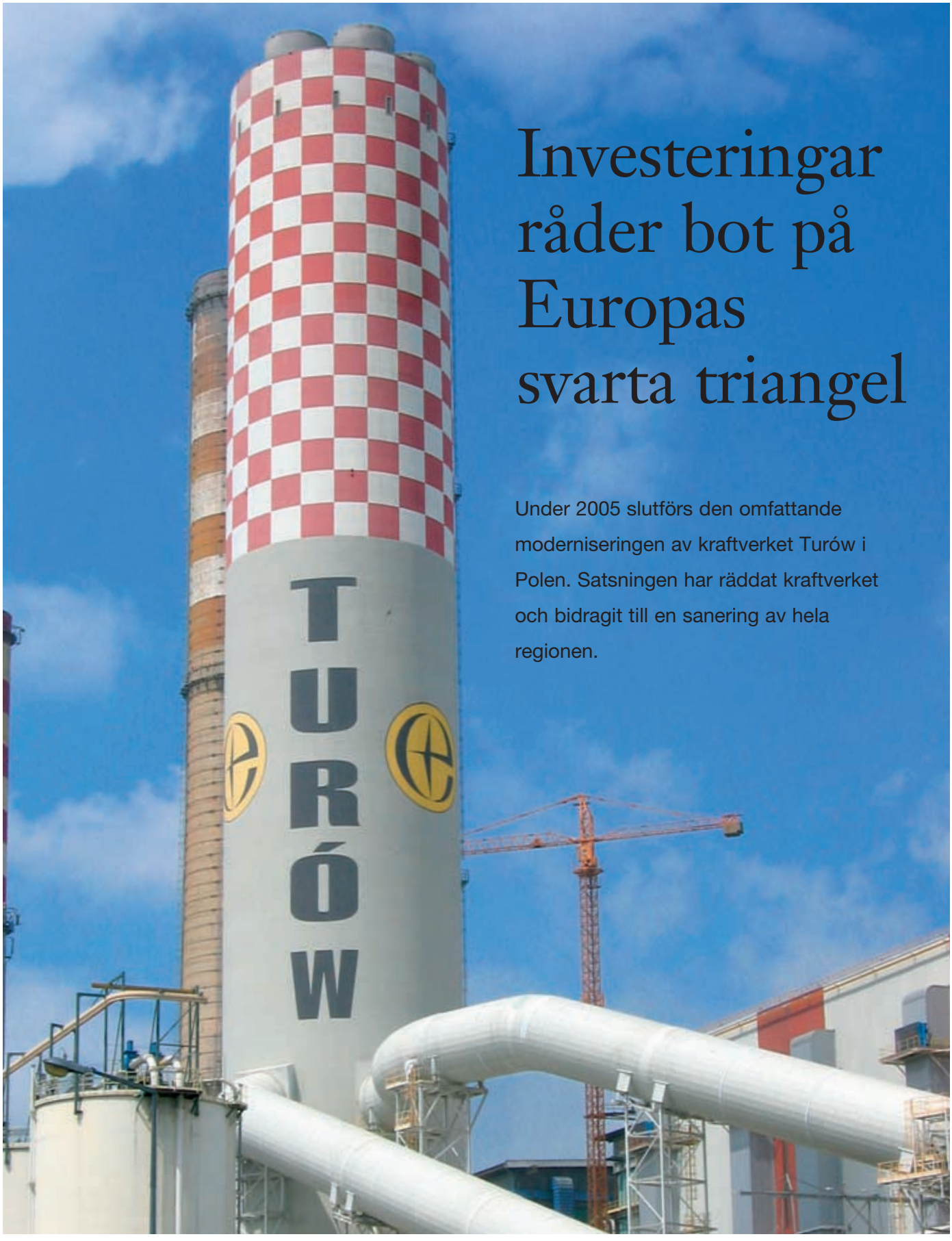

Dmitrijs Alebins

Investeringar råder bot på Europas svarta triangel

Under 2005 slutförs den omfattande moderniseringen av kraftverket Turów i Polen. Satsningen har räddat kraftverket och bidragit till en sanering av hela regionen.

Turóws moderniseringsuppdrag har kostat 1,2 miljarder euro och är nu slutfört. Kraftverket Turów som eldas med brunkol ligger i staden Bogatynia i polska sudetområdet, just där gränserna mellan Polen, Tyskland och Tjeckien möts. Nu uppfyller kraftverket EU:s miljökrav och inte nog med det; utsläppen är mindre än vad kraven föreskriver.

Men framförallt har projektet bidragit till att återställa den region som under 40 år har varit Europas så kallade svarta triangel – en av de värsta källorna till miljöförorening.

– Vi har genomfört den största moderniseringen någonsin av ett kraftverk i Polen och den mest omfattande satsningen i hela regionen, säger kraftverkets verkställande direktör Roman Walkowiak.

Renoveringen och moderniseringen av Turów, Polens fjärde största elkraftverk, tog tio år. Sex av kraftverkets enheter har moderniserats. Med ett lån på 150 miljoner US-dollar var NIB projektets huvudsakliga långfristiga finansiär.

– NIB:s engagemang gjorde det möjligt för kraftverket att intressera affärsbanker att ge kortare lån så att hela investeringsprogrammet kunde finansieras, säger Yngve Söderlund, NIB:s biträdande regionchef för Baltikum och Polen.

Resultatet av moderniseringen är en betydande minskning av de farliga utsläpp som tidigare orsakade sura regn, försämrad jordmån och skador på skogen. Under åren 1994–2004 minskade utsläppen av svaveldioxid med 82 procent, kväveoxider med 45 procent och stoft med 96 procent.

– Utbytet av de gamla kolpannorna var en av de viktigaste åtgärderna i moderniseringsprocessen. Med modern utrustning kan man avlägsna nästan allt svavel ur rökgaserna. En kontrollerad förbränning bidrar till att reducera uppkomsten av kväveoxider, och tack vare moderna elektrofilter kommer stoftpartiklarna aldrig ut i atmosfären, förklarar Paweł Krzyżanowski, chef för kraftverkets miljöavdelning.

Vattenförbrukningen vid kraftverket minskade med 40 procent till 1,5 kubikmeter per megawattimme. Moderniseringsprojektet omfattade också ett nytt vattenreningsverk och ett kalkverk samt återvinning av land vid den närbelägna kolgruvan och övervakning av miljöfarliga utsläpp.

När projektet startade 1994 var moderniseringen helt enkelt en överlevnadsfråga för det enda polska kraftverket av tolv kraftverk i den svarta triangeln. Kraftverken eldas med lignit från brunkolsgruvor.

De livsfarligt höga koncentrationerna av föroreningar förvandlade regionen till ett av Europas smutsigaste områden på 1970-talet. Den svarta triangeln stod för ungefär 30 procent av alla svaveldioxidutsläpp på kontinenten.

– Omkring 10 procent av luftföroreningarna i de nordiska länderna kom från Polen. Situationen förändrades i början av 1990-talet efter att kommunismen hade kollapsat i Central- och Östeuropa, säger Olle Westling, forskare vid IVL Svenska Miljöforskningsinstitutet.

Han tror inte att det längre finns någon svart triangel i Europa.

– Eftersom vi är så beroende av vad som händer i övriga Europa så har Sverige definitivt vunnit mycket på moderniseringen av industrianläggningar i Central- och Östeuropa, ombyggnaden av Turów inräknad. Men det kommer att ta många årtionden att återställa den försurade jorden och de förstörda skogarna.

Den socioekonomiska aspekten av moderniseringen är lika viktig. I den lilla polska staden Bogatynia med 20 000 invånare arbetar 1 900 personer vid Turówkraftverket och 3 000 i de närbelägna lignitgruvorna.

Det ombyggda kraftverket kommer att använda de befintliga brunkolsgruvorna fram till 2035. Då kommer tillgångarna, som nu uppskattas till 600 miljoner ton, att vara förbrukade.

Även om huvuddelen av moderniseringsprogrammet är avslutad så överväger kraftverket redan nya miljöförbättrande investeringar – i första hand gäller det ytterligare reduktion av kväveoxider – i

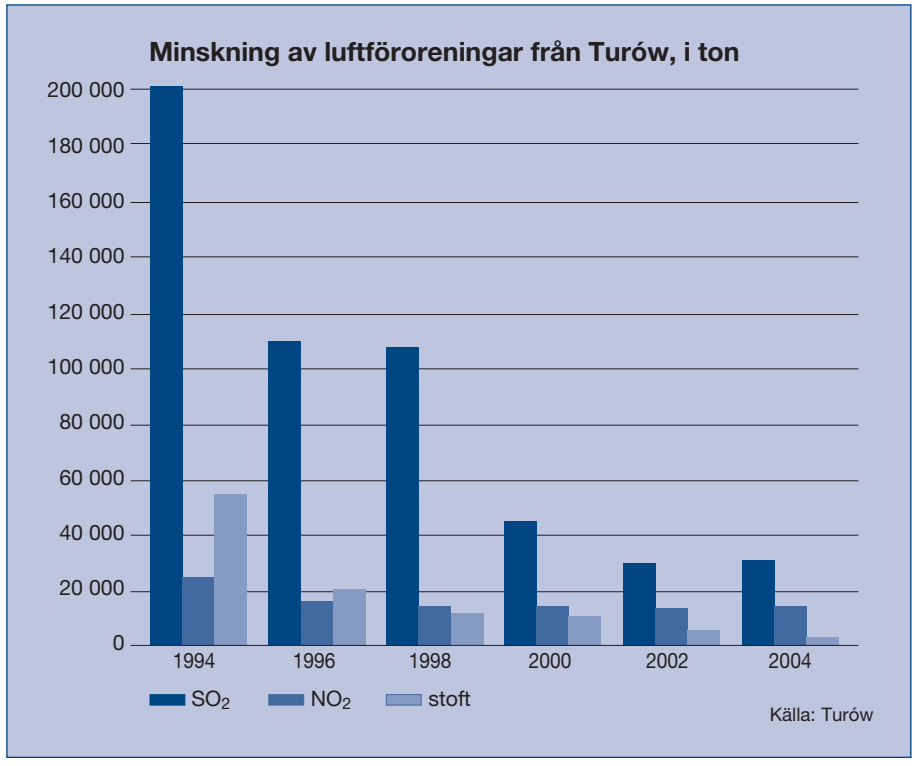

Turów

De moderniserade enheterna kommer att vara i drift fram till 2035.

enlighet med de nya kraven från Europakommissionen.

NIB:s miljöchef Johan Ljungberg delar optimismen för kraftverkets framtida miljöinvesteringar.

– Turów har värdefulla erfarenheter av modernisering och av att genomföra miljöskyddsåtgärder. Hittills har de åstadkommit en ännu större minskning av rökgasutsläppen än vad som tidigare planerades.

Miljökontroller visar att verkets utsläpp i slutet av 2004 var lägre än de tillåtna maxvärdena; 28 procent lägre för svaveldioxid och 46 procent för kväveoxider.

– Nu är vi redo att konkurrera på energimarknaden, säger Roman Walkowiak.

Avregleringen av den europeiska energimarknaden kommer att göra det möjligt att exportera el och värme under de kommande åren. I oktober 2004 blev Turów, tillsammans med kraftverk i Bełchatów och Opole samt två lignitgruvor, en del av Polens största energiproducent, det statsägda BOT Górnictwo i Energetyka. Holdingbolaget är fast beslutet att fortsätta investera många miljarder euro för att skapa ett starkt, nationellt energibolag inom tio år.

Turóws värmekraftverk bidrar med sju procent av den elektricitet som produceras i Polen, och kraftverket har internationella ISO-certifikat för miljöstyrning, kvalitet och säkerhet. Det har också fått erkännande som Polens mest miljöaktiva företag i ett antal statliga tävlingar. År 2004 översteg elproduktionen elva miljoner megawattimmar vilket är en ökning med elva procent jämfört med 2003. Kraftverkets omsättning ökade år 2004 med fyra procent till 436 miljoner euro. ■

Miljösatsningar i öst ger valuta för pengarna

NIB-finansierade investeringar i nordvästra Ryssland beräknas minska fosforutsläppen till vatten med en mängd som motsvarar tio procent av hela ytvattentillförseln av fosfor till Finska viken. Miljöinvesteringar i öst är kostnadseffektiva; varje investerad euro kan ge stora resultat.

Det här visar siffror över de förväntade miljöeffekterna av tretton projekt som NIB är med om att finansiera i nordvästra Ryssland. En del av projekten är på slutrakan, medan andra ännu är i planeringsstadiet och NIB:s miljöchef Johan Ljungberg poängterar att kalkylerna gäller uppskattade effekter. Om utsläppsminskningarna förverkligas är det fråga om betydande miljöförbättringar. Projekten förväntas till exempel leda till att svaveldioxidutsläppen i området minskar med över 150 000 ton per år. Den här summan är tre gånger större än de totala årliga svaveldioxidutsläppen i Sverige.

– Det visar att det finns betydande möjligheter till kostnadseffektiva utsläppsminskningar, säger Ljungberg.

Han anser att det är viktigt att NIB som finansinstitution kvantifierar projekt inte bara ur ekonomisk synpunkt, utan också ur miljösynpunkt. NIB prioriterar i sin verksamhet finansiering av projekt med positiva miljökonsekvenser. Banken har en miljölåneordning på 300 miljoner euro avsedd för att främja miljöinvesteringar i medlemsländernas närområden, och fokus ligger på finansiering av projekt i nordvästra Ryssland.

Då det gäller den offentliga sektorn i nordvästra Ryssland har NIB framför allt prioriterat avlopps- och energiprojekt. Inom privatsektorn har NIB inriktat sig på massa- och pappersindustrin, samt metallurgisk och kemisk industri.

Alla projekt som NIB överväger att finansiera analyseras ur miljösynpunkt. Ljungberg har utgående ifrån tekniska förstudier gjorda av externa konsulter sammanställt information om vilka effekter NIB-finansierade investeringar i nordvästra Ryssland beräknas ha dels på utsläpp till luft i form av svavel- och koldioxid, dels på utsläpp till vatten i form av fosfor, kväve och BOD. Svaveldioxid ger upphov till sura regn medan koldioxid bidrar till den globala uppvärmningen. Fosfor och kväve samt syreförbrukande ämnen BOD bidrar till övergödningen av vattendrag. Enligt Ljungberg skulle det vara intressant att även få fram siffror på miljögifter som dioxiner och kvicksilver, men den här

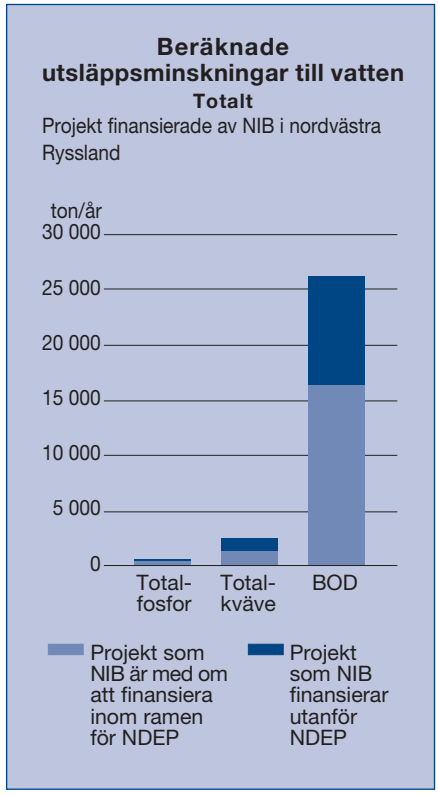

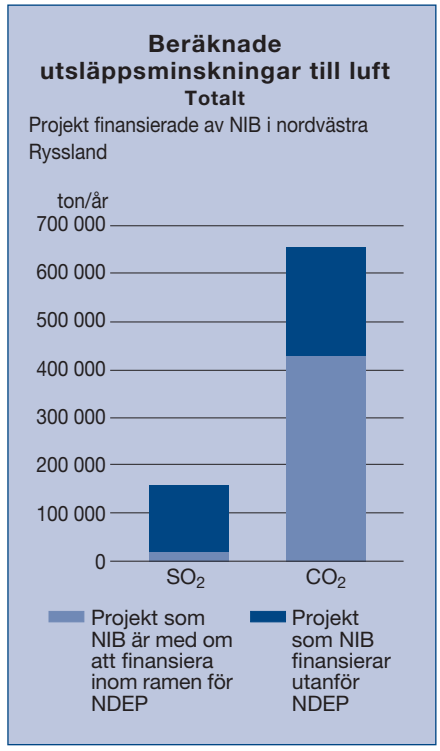

NDEP = Nordliga dimensionens miljöpartnerskap

typen av utsläpp är det i allmänhet svårt att få uppgifter om.

Han ser själv utsläppen till vatten som det största hotet.

– Vi har ett väldigt känsligt innanhav, påpekar Ljungberg och säger att åtgärderna för att rädda Östersjön är akuta.

Kaj Forsius, sakkunnig sekreterare vid Helsingforskommissionen för Östersjöns miljöskydd, HELCOM, säger att utsläppen från punktutsläppskällor runt Östersjön minskat avsevärt sedan 1980-talet, medan utvecklingen då det gäller jordbruket har varit trög. I Ryssland och även i de nya EU-medlemsländerna är utsläppen från punktutsläppskällor fortfarande högre per capita än i till exempel Finland och Sverige.

– Det finns alltså mer utrymme att reducera utsläppen i dessa länder, vilket de här siffrorna också visar, säger Forsius med hänvisning till de siffror som Ljungberg har sammanställt.

Enligt Forsius arbetar HELCOM som bäst med att utveckla informationstillgången då det gäller farliga ämnen, som till exempel dioxiner.

– Vi har ett projekt som syftar till en strategi för hela Östersjöområdet beträffande vilken typ av information om farliga ämnen vi skall samla och på vilket sätt. Projektet fokuserar speciellt på Ryssland.

Då det gäller NIB-finansierade projekt med positiva effekter för Östersjön är Sydvästra avloppsreningsverket i S:t Petersburg i en klass för sig enligt Ljungberg. NIB har varit ledande finansiär för reningsverket som invigs i höst. Också utvecklingen av vatten- och avloppstjänster i Kaliningrad är ett viktigt projekt ur miljösynpunkt, enligt Ljungberg. Ser man på utsläpp till luft har speciellt uppgraderingen av nickelanläggningen Petjenga Nickel betydande miljöeffekter. Även Forsius betecknar Sydvästra avloppsreningsverket som ett stort framsteg, men påpekar att nästan en fjärdedel av S:t Petersburgs avloppsvatten fortfarande släpps ut orenat då reningsverket står klart.

– Förstudier pågår för att åtgärda de återstående orenade avloppsutsläppen, berättar Ljungberg.

Han säger att det finns en viss grad av osäkerhet i kalkylerna kring de beräknade utsläppsminskningarna eftersom informationen om nuläget inte är fullständig. Avgörande för de slutliga miljöeffekterna är dessutom inte enbart investeringarna i sig, utan också till exempel hur anläggningarna drivs när en investering väl är slutförd.

Flera av de tretton projekt som Ljungberg har granskat finansierar NIB inom ramen för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP), som upprättats för att samordna och främja finansieringen av miljöinvesteringar i Östersjö- och Barentsregionerna. Partnerskapet kombinerar resurser och expertis från EU-kommissionen, Ryska federationen och multilaterala finansinstitutioner. Även de av projekten som inte finansieras inom NDEP har förutom medel från NIB också annan finansiering. ■

Beräknade utsläppsminskningar till vatten

Per projekt

Projekt finansierade av NIB i nordvästra Ryssland och en jämförelse med ytvattentillförseln till Finska viken

Projekt	Totalfosfor (ton/år)	Totalkväve (ton/år)	Syreförbrukande ämnen BOD (ton/år)
Sydvästra reningsverket S:t Petersburg	200	1 000	14 000
Avloppsrening Sestroretsk	1	25	110
Avloppsrening Kaliningrad	138	1 240	9 540
Avloppsrening Leningradregionen	50	100	110
Gödselhanteringsprojekt	110	140	0
Vattenrening Kondopoga	0	0	1 875
Segezha massa och papper	0	0	690
Summa alla projekt	**~ 500**	**~ 2 500**	**~ 26 300**
Ytvattentillförsel till Finska viken	**4 940**	**110 000**	**201 600**

Beräknade utsläppsminskningar till luft

Per projekt

Projekt finansierade av NIB i nordvästra Ryssland och en jämförelse med utsläpp till luft i Sverige

Projekt	Svaveldioxid SO_2 (ton/år)	Koldioxid CO_2 (ton/år)
Petjenga Nickel	136 000	214 000
Biobränsleprojekt	620	25 800
Energiprojekt Viborg	60	1 270
Slamförbränning S:t Petersburg	1 675	94 600
Fjärrvärme Murmansk	900	65 000
Energiprojekt Kondopoga	9 600	165 000
Segezha massa och papper	1 910	84 700
Summa alla projekt	**~ 150 800**	**~ 650 400**
Utsläpp till luft totalt i Sverige	**52 000**	**72 200 000**

Rimi Baltic på väg mot regionalt ledarskap

Att bli marknadsledande inom den hårt konkurrensutsatta detaljhandeln för livsmedel i de baltiska länderna är en tuff målsättning som kräver mycket mod, bra planering och en tydlig ekonomisk profil. Det är skälet till att nybildade Rimi Baltic, ett samföretag registrerat i Sverige, har påbörjat en storskalig satsning i Estland, Lettland och Litauen.

Rimi Latvia

Alla gamla och nya supermarket-butiker och stormarknader som öppnats i de baltiska länderna av ICA och Kesko kommer att omvandlas till Rimi hypermarkets.

Rimi Baltic bildades i januari 2005 av svenska ICA AB och finska Kesko Group som äger lika stora delar av bolaget. Målsättningen för det treåriga investeringsprogrammet är att utöka Rimi Baltics detaljhandelskedjor i de tre baltiska länderna från dagens 164 butiker till cirka 250 butiker i slutet av 2007.

Med ett tioårigt lån på 40 miljoner euro bidrar NIB till finansieringen av expansionen. Låneavtalet undertecknades i Riga i mars 2005.

– Vi siktar på minst 25 procent av den regionala detaljhandeln för livsmedel vilket inte bara innebär en ledande position i regionen utan också en snabb expansion, säger Rimi Baltics verkställande direktör Antonio Soares.

– Att nå en sådan marknadsandel inom tre år är det primära målet för det storskaliga investeringsprogram vi genomför i alla tre länderna, tillägger han.

För att nå det ambitiösa målet krävs en fördubbling av omsättningen före slutet av år 2007, med utgångspunkt från den sammanlagda omsättningen på 690 miljoner euro som Kesko och ICA uppnådde i de baltiska länderna år 2004. Medan tillväxttakten på hela den baltiska livsmedelsmarknaden, med ett uppskattat värde på 4,7 miljarder euro år 2004, beräknas till fem procent per år behöver Rimi en årlig tillväxt på 25 procent.

Rimi Baltics finska ägare fick bra fotfäste, först i Estland där verksamheten startade 1994 och sedan i Lettland där man verkat sedan år 2000. Kesko startade ett nätverk av snabbköp och lågprisbutiker i båda länderna. I Estland heter de Säästumarket och i Lettland Supernetto.

Svenska ICA, som är aktivt inom segmentet medelstora och stora supermarketbutiker, valde Lettland som sin startpunkt i Baltikum år 1996. Sedan 1999 verkar ICA även i Litauen och Estland.

I Lettland och Estland är Rimi Baltic marknadsledande, medan man ligger på fjärde plats i Litauen. För detta land har företaget därför särskilt ambitiösa expansionsplaner; på tre år planerar man att öppna 80 nya butiker.

En jämförelsevis låg köpkraft i de baltiska länderna gör att det behövs en kraftig utveckling av lågprissegmentet. Det är

inom detta område som Rimi Baltic förväntar sig häftig konkurrens från andra starka aktörer och det är där som man planerar ett stormangrepp på bred front.

För att understryka vikten av denna affärsinriktning kan nämnas att Keskos expansion inom lågprissegmentet medförde en trefaldig ökning av företagets omsättning i Baltikum år 2004 jämfört med året innan. För närvarande står detta segment för 30 procent av Rimi Baltics totalomsättning.

– Stormarknadernas och lågprisbutikernas andelar av vår omsättning kommer att öka till 40 procent vardera och till följd av det kommer supermarket-andelen att minska, trots en betydande ökning av försäljningen inom detta segment, säger Rimi Baltics finansdirektör Ton Nolet.

Rimi Latvia

Ett starkt supermarket-segment är ett konkurrenskraftigt alternativ till torghandeln.

De flesta butiker som öppnas i de baltiska länderna under de kommande tre åren kommer att vara lågprisbutiker. I Litauen kommer 90 procent av alla satsningar att ske inom lågprissegmentet. Rimi Baltic planerar att göra sitt inträde på den litauiska marknaden år 2005 under namnet Supernetto.

– Vi prioriterar lanseringen av Supernettokedjan i Litauen men vi kommer samtidigt fortsätta att kraftigt förstärka våra stormarknader där, tillägger Ton Nolet.

– I Estland satsar vi i första hand på att behålla vår ledande position genom att öppna nya lågprisbutiker och ett mindre antal stormarknader av begränsad storlek. I Lettland fortsätter vi att bygga ut Supernetto. Det finns fortfarande också tillräckligt utrymme för en vidare utbyggnad av mindre och större stormarknader i Lettland.

Sammanslagningen av ICA:s och Keskos dotterbolag och den snabba expansionen bidrar till en konsolidering av den splittrade detaljhandeln och en försvagning av torghandelns position inom den baltiska detaljhandelssektorn.

Torghandeln utomhus anses stå för en tredjedel av detaljhandeln med livsmedel i regionen. Torgen ses till stor del vara ett tillhåll för smugglare och försäljare av allehanda bråte. Ett starkare snabbköpssegment kommer att bli ett stöd för de baltiska regeringarnas ansträngningar att stoppa skattefusket och säkerställa att livsmedelshandeln i Estland, Lettland och Litauen sker i enlighet med EU:s regler om livsmedelshygien och säkerhet. ■

Rimi Baltics nätverk av detaljhandlare, maj 2005

	Stormarknader	Supermarket-butiker	Lågprisbutiker	Omsättning 2004, euro
Estland	7	6	49	280 miljoner
Lettland	11	33	29	285 miljoner
Litauen	3	27	–	130 miljoner

Källa: Rimi Baltic

ÄGARE

- ICA är Sveriges ledande detaljhandelsföretag. Koncernen har mer än 40 000 anställda och ungefär 3 000 butiker i Skandinavien och de baltiska länderna. I koncernen ingår försäljningsbolag med ett utbrett nätverk av butiker. Bolagen distribuerar varor till restauranger och storkök.
- Kesko är Finlands största detaljhandelsföretag för livsmedel och kontrollerar 36 procent av den inhemska marknaden. Förutom handeln med livsmedel som står för hälften av koncernens omsättning driver Kesko gör-det-själv-butiker, handel med jordbruksmaskiner, husgeråd, fackartiklar samt försäljning av bilar. Kesko har cirka 18 000 anställda i Finland, Sverige, de baltiska länderna och Ryssland.

Kabel under Finska viken: en länk till säker energi

Bättre konkurrenskraft för de baltiska energiproducenterna, ökade möjligheter till utbyte av elektricitet över gränserna och säkrare elförsörjning i de baltiska och nordiska länderna – dessa är de viktigaste skälen för att lägga en 100 kilometer lång högspänningskabel från Harku i Estland till Esbo i Finland. Bygget av den nya länken påbörjades i april 2005.

ABB

ABB är huvudleverantör för en ny kabel som förenar elnätet i de baltiska länderna med EU:s elnät.

Nordic Energy Link (NEL), ett samföretag mellan tre baltiska och två finska energibolag, kommer att bygga den första kabeln, med en kapacitet på 350 megawatt, mellan de baltiska och nordiska energimarknaderna. Uppskattningsvis kommer två terawattimmar elektricitet att transporteras genom kabeln varje år.

NIB:s lån på 53 miljoner euro till Nordic Energy Link täcker hälften av de totala projektkostnaderna. Undertecknandet av avtalet mellan finansiärerna och totalentreprenören i slutet av april 2005 markerade den officiella starten för projektet som skall vara klart i slutet av 2006.

Den nya länkens kapacitet kommer att fördelas mellan NEL:s ägare: Estlands kraftbolag Eesti Energia, lettiska Latvenergo, litauiska Lietuvos Energija och två finska elbolag – Pohjolan Voima och Helsingfors Energi.

– Länken är ett viktigt, första konkret steg mot en anslutning av de baltiska ländernas energisystem till resten av EU och mot att skapa en gemensam öppen elmarknad i området kring Östersjön – Baltic Electricity Ring, säger NEL:s och Eesti Energias styrelseledamot Marko Allikson.

– Vi öppnar en dörr som går åt två håll; från de baltiska länderna till Finland och resten av den nordiska regionen, och i motsatt riktning, tillägger han.

Idén till Baltic Electricity Ring lades fram av de baltiska regeringarna i början av 1990-talet. Den ligger helt i linje med EU:s policy att upphäva handelshinder, investera i gränsöverskridande transmissionskapacitet och undanröja begränsningar för utbyte av elektricitet inom Europa.

ABB

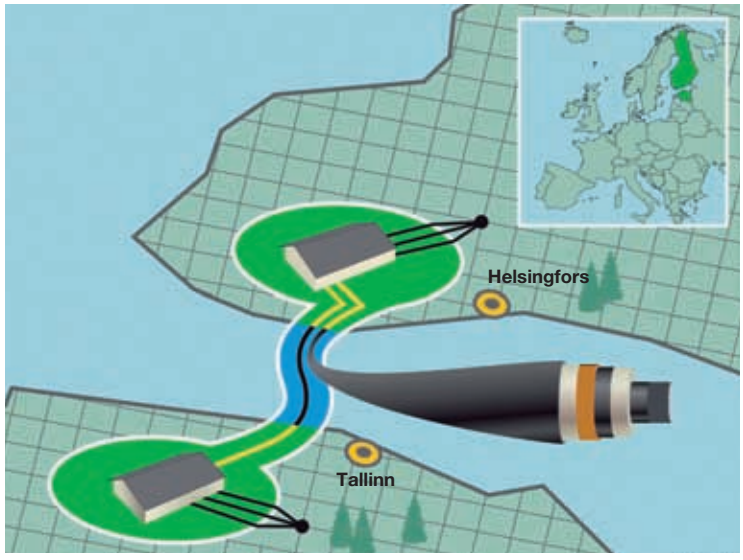

100-kilometerskabeln kommer att korsa Finska viken.

Trots femton år av självständighet är de baltiska länderna fortfarande en del av ett transmissionsnätverk med band österut till det tidigare Sovjetområdet. Efter att ha varit avstängda från EU:s kraftledningsnät kan de baltiska ekonomierna nu, tack vare den nya länken, ställa sina förhoppningar till den EU-inspirerade liberaliseringen av energimarknaden.

Det baltiska energinätverket har nu ett betydande överskott av kapacitet medan den nordiska regionen har ett underskott på 2 000 megawatt i sin kraftförsörjning.

Tack vare NEL kan Finland få energi från de renoverade delarna av Narvaverken i Estland och från regionens enda kärnkraftverk, Ignalina i Litauen. Vid snösmältningen varje år kan också Lettland exportera överskottsenergi från kraftverken vid Daugava, den största floden i den baltiska regionen.

Timo Rajala, koncernchef och verkställande direktör för Pohjolan Voima, understryker länkens betydelse för att företaget även i fortsättningen ska kunna vara flexibelt och köpa energi från flera olika håll.

– Flexibilitet betyder också trygghet för ett land med otillräckliga egna energitillgångar.

Frågan om en säker energiförsörjning står högst upp på dagordningen i båda ändarna av länken. NEL kommer att säkra en alternativ kanal för ett utbyte av elektricitet som kan täcka potentiella brister i energiproduktionen i den baltiska regionen.

Den inhemska kapaciteten i Lettland täcker ungefär 70 procent av landets energibehov. Lettland har hittills importerat el från Litauen, Estland och Ryssland.

– För oss blir den nya länken en säkerhetsventil ifall det vanliga sättet att importera energi inte skulle fungera, säger Latvenergos verkställande direktör Kārlis Miķelsons.

Trots att Litauen under de kommande två åren beräknas använda länken för export av omkring 0,5 terawattimmar per år av sitt energiöverskott, så understryker även Lietuvos Energijas verkställande direktör Rymantas Juozaitis betydelsen av en säker energiförsörjning.

– Projektets ekonomiska och politiska betydelse ligger i den förbättrade säkerheten och ett minskat beroende av Ryssland.

En fortsatt ökning av energikonsumtionen till följd av den starka ekonomiska tillväxten i de baltiska länderna kommer antagligen att förvandla det nuvarande överskottet till ett underskott inom 10 år. När kärnkraftverket Ignalina i Litauen stängs år 2009, liksom de äldre delarna av Narvaverken i Estland år 2015, kommer den totala energiproduktionen i den baltiska regionen att sjunka med ungefär 3 000 megawatt eller 30 procent av den nuvarande kapaciteten.

För att effektivt kunna utnyttja möjligheterna på den nordiska marknaden ser de baltiska länderna fram emot att gå med i den nordiska elbörsen, Nord Pool. De nordiska länderna är föregångare när det gäller att organisera den internationella handeln med elkraft och att avreglera elkraftssektorn.

– Att gå med i Nord Pool borde vara nästa steg efter att länken tagits i bruk, säger Kārlis Miķelsons på Latvenergo.

De baltiska och finska parterna har utsett svenska ABB till totalentreprenör. Projektet kommer att utnyttja ABB:s teknik *HVDC Light* (högspänd likström), som minimerar de elektromagnetiska fälten.

– Denna egenskap bidrar till att eliminera störningar i fiskarnas navigeringsförmåga, som strömmen i kabeln på havsbottnen kan orsaka. Förmågan är livsviktig för vissa fiskarter, till exempel under lektiden, säger NIB:s miljöchef Johan Ljungberg.

Länkprojektet involverade också NIB:s systerorganisation Nopef – Nordiska projektexportfonden – som sedan 1999 har finansierat en förstudie utförd av Pohjolan Voima. ■

Boliden

Boliden Odda har en årlig produktionskapacitet på 160 000 ton zinkmetall. Nu kan kapaciteten fördubblas.

BOLIDEN ODDA I NORGE

Renare zinkproduktion och ökad kapacitet

Boliden

Zinksmältverket Boliden Odda vid Sørfjorden på norska västkusten har en egen isfri hamn för leveranser av zinkkoncentrat samt utskeppning av slutprodukter.

Zinksmältverket Boliden Odda i Norge har genomgått omfattande moderniseringar och är nu ett av de modernaste zinksmältverken i världen. Ny teknik möjliggör en fördubbling av produktionen samtidigt som utsläppen av zink till Sørfjorden uppskattas minska med 90 procent. NIB deltog i finansieringen av projektet med ett lån på 40 miljoner euro.

En viktig del av moderniseringsprojektet var installationen av en direktlakningsanläggning som ersätter den tidigare rostningsprocessen och gör zinkproduktionen effektivare. Genom lakning avlägsnas svavel ur zinkkoncentrat som är råvaran vid zinkproduktion. Medan en rostningsanläggning avlägsnar svavlet genom höga temperaturer, avlägsnar direktlakningen svavlet med hjälp av syrgas. Metoden har utvecklats av Oddas systersmältverk i Finland, Boliden Kokkola.

I samband med investeringen byggdes även en ny filterstation som innebär en effektivare rening av restprodukter som uppstår vid produktionen. Tack vare den nya reningsprocessen kan en större mängd zink än tidigare återvinnas ur restprodukterna samtidigt som metallmängden i avfallet minskar. Också vattenreningsanläggningen har effektiviserats med fyra nya reaktorer och därmed kommer utsläppen av metaller till Sørfjorden att minska avsevärt, med upp till 90 procent jämfört med utsläppen år 1998.

Zinksmältverket Boliden Odda grundades år 1924 under namnet Det Norske Zinkkompani. Numera utgör smältverket en del av den svenska industrikoncernen Nya Boliden som bildades i januari 2004 då Boliden förvärvade finska Outokumpus gruv- och smältverksamheter. Smältverket producerar främst zink- och aluminiumfluorid men också svavelsyra som en biprodukt. Zinkmetallen säljs framförallt till stålverk som använder metallen för galvanisering i syfte att förhindra korrosion. Anläggningen i Odda, med cirka 360 anställda, gynnas av att smältverket är delägare i ett vattenkraftverk i närheten som möjliggör förmånliga elpriser.

År 2004 redovisade börsnoterade Boliden sitt bästa resultat i modern tid, och Nya Bolidens verkställande direktör och koncernchef Jan Johansson ser positivt på Bolidens framtida gruv- och smältverksamhet.

– En av Bolidens styrkor är balansen mellan gruv- och smältverksamheten inom zink, vilket innebär att vi själva kan ta hand om det koncentrat som vi producerar. En viktig princip för Boliden är att all tillväxt av produktionen skall ske genom utnyttjande av den senaste tekniken, som också är den mest miljövänliga. Miljökunnandet inom bolaget utgör en konkurrensfördel som kommer att utvecklas ytterligare. ■

Högteknologiskt slakteri spränger gamla gränser

I slutet av maj 2005 invigde den danska livsmedelskoncernen Danish Crown Europas största slakteri i Horsens i Danmark. Den nya anläggningen, som är ett av världens tekniskt mest avancerade slakterier, finansierades delvis med ett lån från NIB på 223 miljoner danska kronor eller 30 miljoner euro. Den moderna tekniken som används i det nya slakteriet gagnar både arbetsmiljön och den yttre miljön.

Finansieringen från NIB syftade till att säkerställa att det nya slakteriet skulle uppfylla stränga, internationellt erkända miljökrav.

Arbetsmiljön i det nya slakteriet är utformad i överensstämmelse med de senaste kraven på ljudnivå och hygien på arbetsplatsen. De interna transporterna är ordnade så att ingen korsar produktionslinjerna, medan innertak med hänganordningar gör det enkelt att komma åt slakteriets tekniska utrustning.

– Medarbetarna behöver inte längre lyfta tunga varor som kan orsaka ryggsmärtor. Robotar hanterar urtagning och styckning, säger Gudrun Andreasen, informationschef på Danish Crown.

På dagen fylls det nya slakteriet med naturligt dagsljus. Det finns tre stora innergårdar i mitten av anläggningen. De anställda har ljusa, bekväma rum med grönväxter för rekreation.

Slakteriet är indelat i hygienzoner som alla är utrustade med speciella luftslussar och försedda med ett centralt rengöringssystem. Endast den personal som arbetar inom en zon har tillträde dit. Som exempel kan nämnas grishuset som dessutom har separat ingång och egen matsal.

– Det är inte tillåtet att gå in i slakteriet utan att först tvätta händerna med en desinfektionsvätska och putsa skorna. Dessa hygienåtgärder är hämtade från högriskzoner inom djuruppfödningsbranschen. Vi är först med att tillämpa samma åtgärder i ett slakteri, säger Gudrun Andreasen.

Slakteriets närområde främjas av anläggningens luktreducerande teknik och införandet av bullerzoner. Avfallet från slakteriets olika delar transporteras bort i vakuumförslutna behållare. För att skydda grannarna från lukt slussas alla typer av odörer ut ur slakteriet genom 40 meter höga skorstenar.

Den miljövänliga tekniken medger en effektivare användning av energi och vatten. Det nya slakthuset gör av med endast 205 liter vatten per gris vilket ska jämföras med 329 liter som är den genomsnittliga siffran för den danska industrin. Energiåtgången för uppvärmning och varmvatten har minskats till 12 kilowattimmar per gris, då genomsnittet är 16 kilowattimmar.

Djurens välmåga har hög prioritet i den dagliga rutinen på slakteriet som är utrustat enligt de senaste rönen inom boskapsuppfödning. Grisar mår bättre om de kan röra sig i flock uppåt och i riktning

Danish Crown

Det nya slakteriet är ett av de tekniskt mest avancerade i världen.

mot ljus. Därför har gången till slaktkammaren en speciell belysning och svag lutning uppåt för att i mån av möjlighet motverka stress hos grisarna.

– Detta har garanterat en lugn miljö i grishuset som rymmer 3 800 djur, tillägger Gudrun Andreasen.

En varsam hantering av djuren och hälsosamma uppväxtförhållanden säkerställer en hög köttkvalitet. Veterinärbesiktningar enligt kontrollprogrammet HACCP utförs ofta vid Danish Crowns slakterier, både av företagets oberoende veterinärer och av danska statens veterinärer.

Horsens slakteri är företagets största slakteri. Kapaciteten på fyra miljoner grisar per år överträffar vida produktionen vid Danish Crowns övriga slakterier i Ringsted, Blans, Sæby och Odense.

– Vi planerar att nå full kapacitet i slutet av år 2005. Då kommer slakteriet också att öka antalet anställda från nuvarande 1 100 till 1 360, säger Gudrun Andreasen.

Nyskapande teknik utmanar nuvarande gränser för kvalitetsstyrning. Gudrun Andreasen nämner några nyheter i slakteriet, bland annat noggrann kylning, integrerad kvalitetskontroll samt system för sortering och spårning.

De totala investeringarna i det nya slakteriet var 2 miljarder danska kronor, medan miljöinvesteringarna utgjorde 718 miljoner danska kronor. Avtalet mellan NIB och Danish Crown om ett lån på 30 miljoner euro undertecknades i mitten av år 2003. ■

HORSENS SLAKTERI I KORTHET

- Europas största och världens mest avancerade slakteri
- Antal slaktade grisar per vecka: 77 000
- Antal anställda: 1 360
- Markområde: 47 hektar
- Total golvyta: 78 000 kvadratmeter
- Bygget startade i augusti 2002
- Verksamheten inleddes i slutet av år 2004
- Slakteriet invigdes den 23 maj 2005

FAKTA OM DANISH CROWN

- Världens största exportör av fläskkött och världens näststörsta köttproducent
- Omsättningen var 6 miljarder euro 2003/2004 och ökar med 10 procent för varje år
- Danish Crown exporterar 89 procent av sin produktion
- Sysselsätter 26 000 personer i hela världen, varav 15 000 i Danmark
- Äger 27 slakterier och styckningsanläggningar för grisar, åtta slakterier och styckningsanläggningar för nötkreatur (inklusive en i Tyskland), samt ett nätverk av distributörer och återförsäljare
- Moderbolag för tio dotterbolag, det senaste förvärvet (2003/2004) tillsammans med finska HK Ruokatalo är en 80 procents ägarandel i det polska köttföretaget Sokolow

Nya intermediärer i Central- och Österuropa

NIB har slutit avtal med fyra nya intermediärbanker i Central- och Österuropa. Intermediärverksamheten ger NIB möjlighet att kanalisera medel till projekt via finansinstitutioner som har kännedom om specifika geografiska marknader.

– Företag i våra medlemsländer skall se det här som ett hjälpmedel att göra affärer, säger biträdande regionchef Ulf Westergård om NIB:s vidareutlåningssamarbete i Central- och Österuropa.

Låneprogram till intermediärer breddar inte bara NIB:s verksamhetsfält geografiskt, utan möjliggör också finansiering av små och medelstora projekt som NIB inte skulle kunna direktfinansiera. Finansiering genom intermediärer är därför speciellt viktigt i områden där projekten vanligen inte är särskilt stora.

Under 2004 och början av 2005 slöt NIB avtal med de tre statliga utvecklingsbankerna Encouragement Bank i Bulgarien, Hungarian Development Bank i Ungern och Slovak Guarantee and Development Bank i Slovakien, samt med den regionala utvecklingsbanken Black Sea Trade and Development Bank som verkar i Svartahavsområdet.

Enligt Westergård är statsägda finansinstitutioner naturliga samarbetsparter för NIB i och med att banken utanför medlemsländerna grundar sin verksamhet på samarbetsavtal med respektive stat. Statliga finansinstitutioner har ett generellt långsiktigt utvecklingsmandat och finansierar vid sidan av småskaliga projekt också omfattande infrastrukturprojekt. Det här går väl ihop med NIB:s roll att skapa mervärde genom långfristiga lån.

Enligt avtalen med intermediärerna skall all vidareutlåning inom ramen för ett låneprogram godkännas av NIB.

– Vartenda projekt, vare sig det är stort eller litet, kommer till oss för bedömning.

Ett krav är att projekten är av ömsesidigt intresse för låntagarlandet och NIB:s medlemsländer. Ett projekt kan till exempel omfatta leveranser från NIB:s medlemsländer eller så kan det vara fråga om ett företag som är från ett av NIB:s medlemsländer och som gör en investering i låntagarlandet.

Det är intermediären som tar lånerisken gentemot kunden, medan NIB enbart bär risken gentemot intermediären. Följaktligen kan NIB inte påverka kreditprocessen i sig, utan det slutliga beslutet om lån fattas av samarbetsbanken efter att NIB gett grönt ljus för ett projekt.

NIB har haft intermediärverksamhet i Central- och Österuropa sedan slutet av 1990-talet, men samarbetet har tagit fart ordentligt först under de senaste åren. NIB är nu enligt Westergård på väg att utveckla ett täckande nätverk av intermediärer i regionen.

Enligt honom kan man tack vare EU-utvidgningen skönja ett ökande intresse i NIB:s medlemsländer gentemot Central- och Österuropa.

– Företag frågar till exempel mer om affärsmöjligheter.

Bulgarien är kandidatland, medan Slovakien och Ungern är nya medlemmar i unionen. ■

INTERMEDIÄRER RUNT OM I VÄRLDEN

- NIB:s utlåning utanför medlemsländerna sker antingen i form av direkta lån till projekt eller genom låneprogram till intermediärer, som kanaliserar medel vidare till olika projekt.
- Banken samarbetar med såväl finansiella intermediärer, främst statsägda utvecklingsbanker och lokala kommersiella banker, som med statliga intermediärer, oftast finansministerier.
- Utanför medlemsländerna har NIB låneprogram för vidareutlåning i sexton länder. Dessutom samarbetar NIB med regionala finansinstitutioner som verkar i flera olika länder.
- NIB:s samarbetsbanker finns i Central- och Österuropa, Latinamerika och Asien.
- NIB har avtal med totalt 29 intermediärer utanför medlemsländerna: 25 finansiella intermediärer och fyra statliga intermediärer.
- Utestående lån till intermediärer utanför medlemsländerna uppgår till cirka 760 miljoner euro.

Nopef satsar på Österuropa

Pamela Schönberg

Nordiska projektexportfonden
www.nopef.com

Enligt Nopefs nye verkställande direktör Lars Kjær skall fonden vara ett nordiskt, företagspolitiskt instrument i närområdena.

Varje vecka etablerar sig ett nordiskt företag internationellt med hjälp av förstudier finansierade av Nordiska projektexportfonden Nopef. Störst är behovet av hjälp med verksamhet i österuropeiska länder utanför EU. Nopef lägger nu om sin strategi för att bättre tillmötesgå kundernas behov; i fortsättningen ligger fondens fokus på Österuropa, främst på nordvästra Ryssland och Ukraina.

Den nya strategin träder i kraft under hösten 2005. Nopefs nye verkställande direktör Lars Kjær ser strategin främst som ett svar på kundernas behov, men också som en fokusering av fondens resurser.

– Vi är en liten organisation, och en koncentration av verksamheten innebär en möjlighet att förbättra vår kompetens inom verksamhetsområdena. Vi har haft projekt i alla delar av världen och det är svårt att bistå med expertishjälp på alla marknader.

Begreppet Nordens närområden skall definieras tydligare i den nya strategin. För Nopefs del kan det inbegripa till exempel nordvästra Ryssland, Ukraina, Vitryssland samt österuropeiska länder utanför EU.

– Genom att klarare fokusera på närområdena kan vi öka kunskapen om våra högst prioriterade marknader, Ryssland och Ukraina, och i linje med våra ägares önskemål vara ett nordiskt, företagspolitiskt instrument i dessa områden.

Enligt Kjær vill Nopef i framtiden också hitta nya kundgrupper.

– Hittills har vår finansiering främst gällt små och medelstora, redan etablerade företag. Nu vill vi också finna en modell för att nå innovativa så kallade embryoföretag. Företag i startskedet innebär en större affärsrisk och det kan vara svårt för dem att hitta finansiering. Därför finns det ofta ett extra stort behov av hjälp med att utarbeta en affärsplan.

Nopef är en systerorganisation till NIB och hör till Nordiska finansgruppen. Syftet med Nopef är att stärka nordiska företags internationella konkurrenskraft genom att erbjuda dem förmånliga lån för förstudier vid projektexport och utlandsetableringar. Fonden är en del av Nordiska ministerrådets organisation. Lars Kjær tillträdde som ny verkställande direktör för Nopef i februari 2005. Han efterträder Per-Olof Dahllöf som avgick i januari. ■

PÅ NYA POSTER

Dimitrijs Alehins

Benedikt Árnason

Joachim Claesson

Andreas Laane

Fredrik Lindblom

Erkka Näsäkkälä

Giedrius Ruskys

Jonas Solehav

Kersti Talving

Henrik G Forsström

Martina Jägerhorn

Kim Krokfors

Rasmus Holm Lauridsen

Dimitrijs Alehins (LV) har anställts som informatör. Alehins kommer närmast från Northroup Newsletter där han arbetat som redaktör för nyhetsbrevet news2biz LATVIA.

Benedikt Árnason (IS) har anställts som biträdande direktör och chef för region Island vid bankens nordiska avdelning. Han har tidigare jobbat för handels- och industriministeriet på Island.

Joachim Claesson (SE) är ny regionchef för Afrika och Mellanöstern vid bankens internationella avdelning. Han har samtidigt utnämnts till biträdande direktör. Claesson var tidigare biträdande regionchef.

Andreas Laane (EE) har anställts som lånehandläggare vid bankens internationella avdelning. Han kommer närmast från Eesti Ühispank där han arbetat som kundansvarig.

Fredrik Lindblom (NO) har utnämnts till jurist vid avdelningen för allmän juridik. Han kommer från advokatbyrån Wiersholm, Mellbye & Bech i Oslo.

Erkka Näsäkkälä (FI) har anställts som kreditportföljanalytiker vid bankens riskstyrningsavdelning. Han har tidigare arbetat som forskare vid Helsingfors tekniska högskola (TKK).

Giedrius Ruskys (LT) har anställts som analytiker vid bankens analysavdelning. Han jobbade tidigare vid SEB Vilniaus Bankas.

Jonas Solehav (SE) har anställts som miljöanalytiker vid bankens analysavdelning. Han kommer närmast från Exportkreditnämnden i Sverige. Solehav har också arbetat för Boliden och Ångpanneföreningen (ÅF).

Kersti Talving (EE) har anställts som lånehandläggare vid bankens internationella avdelning. Talving kommer från Standard & Poor's i Stockholm.

Nordiska finansgruppen

Henrik G Forsström (SE) har anställts vid NEFCO och kommer främst att jobba med miljöprojekt i Barentsregionen i Ryssland. Han kommer närmast från EBRD:s kontor i S:t Petersburg och har tidigare arbetat vid bland annat Skanska och SEB.

Martina Jägerhorn (FI) har anställts vid NDF som regionchef för Afrika. Hon har tidigare arbetat för bland annat Helsinki Consulting Group och Röda Korset.

Kim Krokfors (FI) har anställts vid Nopef som regionchef för Finland. Han kommer närmast från finska Sparbanksgruppen.

Rasmus Holm Lauridsen (DK) har anställts vid NDF som regionchef för Latinamerika och Karibien. Han har tidigare jobbat för danska utrikesministeriet, Danida och FN:s utvecklingsprogram UNDP.

NIB I KINA

En delegation från NIB besökte Peking under den första veckan i februari 2005. Delegationen, som leddes av verkställande direktör Jón Sigurðsson, träffade representanter för Kinas finansministerium och investerare intresserade av NIB:s obligationer. Sigurðsson och vice finansminister Lou Jiwei undertecknade avtal om två låneprogram – ett för hälsovårdssektorn och ett för flera olika sektorer. Låneprogrammen uppgår till sammanlagt 120 miljoner US-dollar.

NIB överlämnade samtidigt en officiell ansökan om principiellt tillstånd att emittera obligationer i kinesiska yuan i Folkrepubliken Kina.

Kinesiska finansministeriet är bankens största låntagare utanför medlemsländerna. Sedan början av 1980-talet har NIB beviljat lån på över 1 miljard US-dollar till Kina. ■

FJÄRDE MILJARDEMISSIONEN

NIB:s emission på en miljard US-dollar med kupongräntan 3,875 procent och maturitet i juni 2010 var den första globala femårstransaktionen i dollar på marknaden i år av en multilateral finansinstitution. I själva verket var det den första på omkring åtta månader. Liksom tidigare globala NIB-emissioner fick den ett gott mottagande av investerarna.

Så kommenterar NIB:s upplåningschef Kari Kukka bankens senaste globala miljardemission som genomfördes i februari. Sedan år 2002 har NIB varje år emitterat ett globalt obligationslån på en miljard US-dollar.

Efterfrågan på obligationerna som emitterades i februari var stor och emissionen fulltecknades snabbt.

– Det hade inte varit några betydande dollaremissioner på två veckor på grund en fullspäckad ekonomisk kalender och det kinesiska nyåret. Det fanns ingen annan multilateral finansinstitution eller betydande låntagare som planerade att emittera just då, säger Kukka om valet av tidpunkt för transaktionen.

Kukka säger att NIB nådde en gynnsam prissättning i jämförelse med lån som andra multilaterala finansinstitutioner upptar. Obligationerna handlas på andrahandsmarknaderna till priser som motsvarar priserna på andra multilaterala institutioners liknande papper.

– NIB:s emissioner erbjuder raritetsvärde för investerarna, som också har märkt att obligationerna har efterfrågan på andrahandsmarknaderna.

Av obligationerna gick 44 procent till investerare i Asien, 34 procent till Nordamerika och 22 procent till Europa, Mellanöstern och Afrika. Största delen av obligationerna köptes av centralbanker. Ledande arrangörer för emissionen var BNP Paribas, Citigroup och HSBC.

NIB:s totala upplåningsbehov för år 2005 beräknas vara 2,5 miljarder euro. ■

SAMARBETE MED SERBIEN OCH MONTENEGRO

NIB har undertecknat ett samarbetsavtal med Serbien och Montenegro. Avtalet innebär att NIB:s ställning som internationell finansiär nu erkänts av Serbien och Montenegro, vilket öppnar för NIB-finansiering av projekt i området.

Enligt NIB:s verkställande direktör Johnny Åkerholm kan NIB nu ge lån till projekt där nordiska eller baltiska företag har intressen i Serbien och Montenegro. Det kan till exempel vara fråga om infrastruktur-, miljö-, energi- och telekomprojekt.

– Detta bidrar till att utveckla affärsrelationerna mellan de nordiska och baltiska länderna och statsförbundet, säger Åkerholm. ■

PRESIDENTBESÖK

Marjo Koivumäki

Finlands president Tarja Halonen besökte NIB i maj. Värd för besöket var bankens verkställande direktör Johnny Åkerholm. Under mötet med bankens ledning presenterades verksamheten i och utanför medlemsländerna.

BWSC

DIESELKRAFT PÅ MAURITIUS

Utanför öriket Mauritius huvudstad Port Louis byggs som bäst en ny dieselkraftverksanläggning för att utvidga ett redan befintligt kraftverk. NIB deltar i finansieringen av utvidgningen med ett lån på 16 miljoner euro.

Mauritius har ett behov av att öka sin energiproduktion, så som många andra länder i utveckling.

– Största delen av bruttonationalprodukten på Mauritius kommer från turism och textilindustri, säger Joachim Claesson, NIB:s regionchef för Afrika och Mellanöstern. Han påpekar att tillräcklig energitillgång är viktig för dessa näringar.

Utbyggnad av dieselkraft gör det möjligt att snabbt öka energiproduktionen. Den nya anläggningen skall vara klar för drift redan i februari år 2006. Huvudleverantör för anläggningen med en totalkapacitet på 41,4 megawatt är det danska bolaget Burmeister & Wain Scandinavian Contractor (BWSC) med underleveranser från finska Wärtsilä.

NIB har avtalat om ett lån för projektet med den statsägda energiproducenten och distributören Central Electricity Board. Lånet, som har statsgaranti, är NIB:s femte till landet. NIB har haft utlåning till Mauritius sedan 1989 och de tidigare lånen har gällt energi- och telekomprojekt.

– Vi ser potential till mer affärer här, säger Claesson om NIB:s framtidsutsikter på Mauritius. ■

NY TEKNIK FÖR BÄTTRE PAPPER

Myllykoski

Kraven på tryckpapperets kvaliteter och specialegenskaper blir allt högre. För pappersindustrin gäller det bland annat att producera allt vitare papper, och det ställer nya krav på blekningstekniken. Myllykoski Gruppen håller sig i täten inom pappersteknik och inleder ett moderniseringsprojekt i sitt finska dotterbolag, Myllykoski Paper Oy. Projektet har betydande miljöförbättrande effekter.

Avsikten med den aktuella investeringen är att öka produktionseffektiviteten och förbättra kvaliteten på papperet som produceras. Det är en teknisk utmaning att tillverka kraftigt blekt papper som ändå inte blir för genomskinligt; trycket på papperets ena sida får inte synas igenom på den andra sidan i en tryckprodukt.

I Myllykoski byggs nu en ny produktionslinje för pappersblekning. Den nya linjen ersätter delvis en gammal blekningsanläggning, och tack vare den nya produktionsprocessen upphör användningen av fosforsyra vilket har positiva miljöeffekter. En allmän minskning av fosforutsläpp till vattendragen anses vara den viktigaste åtgärden för att förbättra vattenkvaliteten i Finska viken. Investeringarna i Myllykoski Paper omfattar även en förstoring och ombyggnad av fabrikens biologiska vattenreningsverk.

Myllykoski är ett finskägt familjebolag som inledde sin verksamhet år 1892. I dag är Myllykoski en internationell koncern med pappersfabriker i Finland, Tyskland, Schweiz och USA, samt ett eget världsomfattande försäljningsnätverk. I bolagets åtta fabriker tillverkas bestruket och obestruket tryckpapper. NIB har beviljat koncernen ett lån på 25 miljoner euro för investeringarna i Myllykoski Paper. ■

BANKENS FÖRSTA ÅRSMÖTE

NIB:s råd höll sitt första årsmöte den 19 maj i Fredriksborg i Hillerød i Danmark. Vid mötet överräckte de nordiska finans- och ekonomiministrarna det reviderade och godkända bokslutet för NIB 2004 till rådet och styrelsen som är ansvariga för bankens verksamhet från och med början av år 2005. Ordförande för mötet var Islands finansminister Geir H. Haarde.

De baltiska ländernas medlemskap i NIB har inneburit att bankens förvaltning fått en ny struktur. Rådet är ett helt nytt organ där alla de åtta medlemsländerna representeras av var sin regeringsmedlem. ■

SATSNING PÅ LÄKEMEDEL

Det isländska företaget Actavis Group är en av Europas ledande tillverkare av generiska läkemedel och har som strategi att vara först ut på marknaden med nya produkter. Investeringar i forskning och utveckling är mycket viktiga för företagets kontinuerliga tillväxt. Forskningen är inriktad på utveckling av högkvalitativa generiska läkemedel och aktiva beståndsdelar.

NIB har utbetalat ett lån på 24 miljoner euro till Actavis Group för finansiering av ett forsknings- och utvecklingscentrum på Island samt för flera nya forskningsprojekt. Byggnadsskedet av den nya 3 000 kvadratmeter stora anläggningen i Hafnarfjörður är i full gång.

Vid Actavis Groups avdelning för forskning och utveckling arbetar cirka 200 personer, de flesta i Hafnarfjörður, och företaget lanserar upp till 13 nya produkter varje år.

Actavis grundades 1956 och har i dag verksamhet på fem kontinenter och huvudkontor på Island. Företaget har erfarna forskningsteam med farmaceuter, kemister och andra forskare – totalt 7 000 anställda. År 2004 uppgick omsättningen till 450 miljoner euro.

Actavis har produktionsanläggningar i fem länder: Island, Malta, Bulgarien, Serbien och Turkiet. Företaget producerar generiska läkemedel i olika doseringsformer och har en effektiv, expanderande försäljningsorganisation. Actavis danska dotterbolag ansvarar för verksamheten i de nordiska länderna. Genom ett företagsköp i början av 2004 vann Actavis terräng på den finska marknaden. ■

Fotografier: Marjo Koivumäki och Pamela Schönberg

AVSKEDSFEST PÅ NIB

Efter elva år som verkställande direktör för NIB avgick Jón Sigurðsson den 31 mars 2005. Avskedsmottagningen för personal och samarbetsparter hölls i bankens lokaler i Helsingfors. På mottagningen samlades inbjudna gäster från näringsliv och politik, finansväsendet, nordiska organisationer och diplomatkåren. ■

Jón Sigurðsson till höger, och hans efterträdare Johnny Åkerholm, ny verkställande direktör för NIB.

Till vänster Outi Ojala, ordförande för Finlands delegation i Nordiska rådet.

Till höger Jón Baldvin Hannibalsson, Islands ambassadör i Finland.

Till höger Catriona Brown från Nomura International.

Till höger Paavo Lipponen, talman i Finlands riksdag.

Detta är NIB

Nordiska Investeringsbanken (NIB) finansierar privata och offentliga projekt som prioriteras i bankens medlemsländer och av låntagarna. Banken finansierar projekt både i och utanför medlemsländerna. NIB erbjuder sina kunder långfristiga lån och garantier på konkurrenskraftiga, marknadsmässiga villkor.

Banken anskaffar medlen för sin utlåning genom upplåning på den internationella kapitalmarknaden. NIB:s obligationer åtnjuter högsta möjliga kreditvärdighet, AAA/Aaa hos de ledande kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's och Moody's.

NIB är en multilateral finansieringsinstitution som drivs enligt bankmässiga principer. Banken upprättades ursprungligen av de fem nordiska länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. I början av år 2005 fick NIB ytterligare tre ägare då Estland, Lettland och Litauen blev medlemmar i banken. NIB:s verksamhet styrs av en internationell överenskommelse mellan medlemsländerna, samt därtill anslutna stadgar.

NIB har huvudkontor i Helsingfors samt kontor i Köpenhamn, Oslo, Reykjavik, Stockholm och Singapore. Banken hade per 31/12 2004 sammanlagt 147 anställda. ■

DETTA FINANSIERAR NIB

NIB finansierar investeringsprojekt och projektexport av ömsesidigt intresse för medlemsländerna och för låntagarländerna. NIB finansierar projekt i medlemsländerna, i OECD-länderna och på tillväxtmarknaderna.

Hög prioritet har investeringar som främjar det ekonomiska samarbetet mellan medlemsländerna. Lån och garantier ges för investeringar som tryggar energiförsörjning, förbättrar infrastruktur eller stöder forskning och utveckling. Hög prioritet har projekt som förbättrar miljön i medlemsländerna och i deras närområden. NIB kan delta i finansieringen av inkommande direktinvesteringar med sysselsättningsfrämjande effekter i medlemsländerna. I olika delar av världen finansierar NIB investeringar som är av ömsesidigt intresse för mottagarlandet och för medlemsländerna.

Utöver att ge lån beviljar NIB garantier för projekt som uppfyller bankens villkor.

De projekt som banken överväger att finansiera genomgår en analys där projektens bärkraft och miljökonsekvenser undersöks. Dessutom beaktas sociala konsekvenser i växande utsträckning.

LÅN I MEDLEMSLÄNDERNA

I medlemsländerna beviljar NIB medel- och långfristiga investeringslån med löptider på i regel mellan fem och femton år. Lånen beviljas i olika valutor till fast eller rörlig, marknadsmässig ränta och för upp till hälften av projektets totalkostnad.

NIB finansierar:

- projekt inom tillverkningsindustrin, bland annat investeringar i industrianläggningar,
- infrastruktursatsningar inom energisektorn, samfärdsel, telekommunikation, vattenförsörjning och avfallshantering,
- miljösatsningar, både inom näringslivet och den offentliga sektorn,
- gränsöverskridande investeringar, bland annat företagsförvärv,
- forskning och utveckling,
- utländska investeringar i medlemsländerna,
- främjande av de ekonomiska villkoren för små och medelstora företag i prioriterade områden.

LÅN UTANFÖR MEDLEMSLÄNDERNA

Kärnan i NIB:s utlåning utanför medlemsländerna är lån under bankens projektinvesteringslåneordning. Det är fråga om långfristiga lån – upp till 20 år – för projekt på tillväxtmarknaderna i Afrika och Mellanöstern, Asien, Central- och Östeuropa samt Latinamerika. Lånen ges företrädesvis till låntagarlandets regering eller en offentlig finansinstitution. Projektinvesteringslån beviljas även utan statsgaranti, främst till infrastrukturinvesteringar inom privatsektorn. Lån beviljas för upp till hälften av projektets totalkostnad. Lånen kan användas för finansiering av alla typer av projektkostnader inklusive de lokala kostnaderna. Lånen ges till marknadsmässig ränta och i den valuta som kunden önskar. Hittills har projektinvesteringslån lämnats för projekt i cirka 40 länder.

I medlemsländernas närområden beviljar NIB i huvudsak lån till infrastrukturprojekt och projekt som främjar de ekonomiska villkoren för små och medelstora företag. Banken har en speciell miljölåneordning för finansiering av miljörelaterade projekt i medlemsländernas närområden. Projekten skall bidra till att minska miljöbelastningen och därmed också de gränsöverskridande föroreningarna. Miljöinvesteringslån beviljas på bankmässiga villkor till stater, myndigheter, institutioner och företag.

NIB beviljar även investeringslån till projekt och företags investeringar – bland annat samriskföretag och företagsförvärv – inom OECD-området. ■

Starkt resultat för NIB 2004

År 2004 var ett händelserikt och positivt år för Nordiska Investeringsbanken (NIB). Det finansiella resultatet var det bästa i bankens historia. Nyutlåningen hölls på en tämligen hög nivå trots en dämpad investeringsefterfrågan.

NIB:s överskott för år 2004 uppgick till 172 miljoner euro jämfört med 151 miljoner euro år 2003. Detta motsvarar en ökning på 13,9 procent. Räntenettot steg till 163 miljoner euro jämfört med 155 miljoner euro året innan. Bankens balansomslutning uppgick vid årets slut till 16,4 miljarder euro (2003: 16,7). Till bankens ägare år 2004, de nordiska länderna, föreslår styrelsen en utdelning på 55 miljoner euro (41,3) för verksamhetsåret 2004.

Kvaliteten på bankens portföljer i sin helhet är fortsättningsvis mycket hög. Under perioden gjorde banken nya specifika reserveringar på endast 0,7 miljoner euro för befarade kreditförluster. Återföringar av specifika reserveringar från tidigare år uppgick till 4,5 miljoner euro.

NIB:s medlemskrets utvidgades den 1 januari 2005 då de tre baltiska länderna blev fullvärdiga medlemmar i banken. Den 11 februari 2004 undertecknade representanter för de nordiska och baltiska ländernas regeringar en ny överenskommelse om NIB som ratificerades av alla åtta länder under 2004. Således blev Estland, Lettland och Litauen i början av år 2005 medlemmar i NIB på lika villkor som bankens ursprungliga fem medlemmar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige.

Årets nyupplåning var 1 808 miljoner euro. Banken genomförde framgångsrikt sin tredje globala emission på 1 miljard US-dollar med en maturitet på fem år.

Banken deltog i finansieringen av 38 investeringsprojekt och låneprogram i Norden. Tillverkningsindustrin stod för en tredjedel och energisektorn för en fjärdedel av årets utbetalningar inom nordisk utlåning.

I slutet av 2004 hade banken utestående lån i 30 länder utanför Norden. Inom den internationella utlåningen ingicks avtal om sammanlagt 30 nya lån under året. Lånen gällde främst investeringar i infrastruktur där energisektorn samt transport- och kommunikationssektorn dominerade.

NIB kan ge lån och garantier för projekt utanför medlemsländerna under en särskild låneordning, projektinvesteringslåneordningen PIL, med särskilda garantier från bankens ägare. Den 1 juli 2004 utvidgades ramen för PIL-låneordningen från 3 300 miljoner euro till 4 000 miljoner euro. Utvidgningen av PIL-ramen innebär ökade möjligheter för banken att bevilja lån till länder utanför medlemsländerna.

Finansiering av miljöinvesteringar är en av hörnstenarna i NIB:s utlåning. Under året beviljades 26 nya miljölån på totalt 300 miljoner euro. Av de under året utbetalade lånen var 17 procent miljölån.

NIB har en aktiv roll i Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP). I juli 2004 övertog NIB ordförandeskapet i styrgruppen för NDEP. ■

NIB:s nyckeltal (miljoner euro)

	2004	2003
Räntenetto	163	155
Överskott	172	151
Utbetalade lån	1 348	1 841
Avtalade lån	1 657	1 859
Utestående lån	10 279	10 522
Nyupplåning	1 808	3 258
Utestående upplåning mot skuldbevis	12 355	13 087
Nettolikviditet	2 876	2 744
Balansomslutning	16 363	16 666
Eget kapital/balansomslutning (%)	10,9	9,9
Överskott/genomsnittligt eget kapital (%)	10,1	9,5
Antal anställda	147	147

NIB:s årsredovisning 2004 finns tillgänglig på **http://annual.nib.int**. Årsredovisningen på cd-rom och i tryckt format kan beställas på **http://www.nib.int**.

FINANSIERING FÖR FRAMGÅNG

Nordiska Investeringsbanken (NIB) erbjuder långfristiga lån och garantier på konkurrenskraftiga, marknadsmässiga villkor för såväl privata som offentliga projekt.

Utlåningen täcker ett brett spektrum. NIB finansierar bland annat investeringar i infrastruktur, satsningar inom forskning och utveckling, samt förvärv och etableringar över gränserna. Lån går till projekt inom tillverkningsindustrin, energi och mineralutvinning, byggverksamhet, handel och service, transport och kommunikation.

NIB upprättades ursprungligen av de fem nordiska länderna och fick år 2005 tre nya ägare då Estland, Lettland och Litauen blev medlemmar i banken. NIB:s kunder finns både i och utanför medlemsländerna. Banken är i dag verksam i omkring 40 länder.

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN

Fabiansgatan 34, PB 249, FI-00171 Helsingfors, Finland, telefon +358 9 18001, info@nib.int, www.nib.int